

Vega, 11. april 2016

Høringsuttalelse til forskrift for tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyane og Vestnorsk fjordlandskap - Stiftelsen Vegaøyane Verdensarv

Vegaøyane ble skrevet inn på Unescos verdensarvliste i 2004 som Norges første og eneste kulturlandskapsområde. Kulturlandskapet som er skapt i Vegaøyane på grunn av den særegne levemåten med landbruk, fiske og ærfugldrift er unikt i verdensmålestokk og lå til grunn for at Vegaøyane fikk verdensarvstatus.

Unescos innskrivingstekst fastslår at: *Vegaøyane viser hvordan generasjoner av fiskere og bønder har opprettholdt et bærekraftig levesett i et værhardt havområde nær Polarsirkelen, basert på den nå unike tradisjonen med ærfugldrift, og den er også en hyllest til kvinners bidrag til dunarbeide.*

Verdensarvområdet består av 6500 øyer, holmer og skjær og karakteriseres av fiskevær og havgårder der bygninger og spor i landskapet forteller historien om menneskenes vilkår og virke i over 1000 år.

I løpet av de siste 40 årene har det vært drastiske endringer i bosetting og virksomhet i øyene. Fra å være levende små samfunn, ble Vegaøyane fraflyttet, landskapet grodde igjen og ærfugltradisjonen var i ferd med å dø ut. Det var derfor i siste liten at en i 2008 gjennom tiltaksplanen for Vegaøyane og Vestnorsk fjordlandskap fikk startet arbeidet med å ivareta områdets kulturlandskapsverdier. Det viktigste tiltaket har vært bidragsordningen for kulturlandskapet som har ført til økt beiting, skjøtsel og sikring av den tradisjonelle dunværsdriften.

Tiltaksmidlene via Klima- og miljødepartementet administreres av Stiftelsen Vegaøyane Verdensarv som er etablert av Vega kommune for å følge opp innskrivingen av Vegaøyane på verdensarvlisten. Styret i Stiftelsen har representanter fra Stortinget, landbruksavdelingen hos Fylkesmannen i Nordland, plan- og næringsavdelingen i Nordland fylkeskommune og Vega kommune ved bl.a. ordfører. Miljødirektoratet og Riksantikvaren har observatører i styret.

Stiftelsen har som sin fremste oppgave å følge opp Unescos innskriving av Vegaøyane som et kulturlandskapsområde gjennom tiltaksplanen og kulturlandskapsmidlene som er tildelt via Klima- og miljødepartementet. Grunneiere og interessenter i verdensarvområdet tildeles skjøtelses- og beitemidler, samt tilskudd til ærfugltradisjonen etter søknad. Dette er en ordning som er lett å administrere, slik tiltaksplanen var tenkt å fungere. Slik vi forstår det, vil ikke disse

midlene bli berørt av forskriften. Men vi beklager om det er blir to ulike systemer og ordninger som skal gjelde for tiltaksmidlene i Vegaøyen verdensarvområde.

Erfaringene etter snart 8 år med praktisering er svært gode. Evalueringen i 2010 viste at ordningen har positiv effekt. Direkte tilbakemeldinger fra brukerne viser også at dette er en svært viktig ordning som har stimulert til flere beitedyr i øyene, større areal blir skjøttet via slått og antall hekkende ærfugl i dunværene er firedoblet siden innskrivingen. Interessenter og grunneiere i området viser til at de ikke hadde hatt mulighet til å drive skjøtsel og fuglevokting uten tiltaksmidlene. Slik ordningen fungerer nå, tyder også den årlige rapporteringen til Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv på at midlene blir brukt i samsvar med vilkårene for tildeling og formålet med tiltaksplanen. Den største utfordringen per i dag er at det ikke har vært økning i midlenes iden i 2008 og at det dermed er umulig å få økt innsatsen i området.

Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv ser derfor ikke behovet for innføring av en slik forskrift og vil anmode om at det ikke innføres mer byråkrati og gjøres endringer i en ordning og praksis som har fungert.

Dersom det likevel blir vedtatt å innføre framlegget til forskrift, er grensene for verdensarvområdet slik det framgår av Unescos innskrivingstekst den naturlige geografiske avgrensingen av området.

Vennlig hilsen

Styreleder
Stiftelsen Vegaøyen
Verdensarv

Daglig leder
Stiftelsen Vegaøyen
Verdensarv

